

Türkiye'de...

Birlikim 45/43

TİKP Kontr-gerillaya Karşı

TİKP'nin yayın organı *Aydınlık* gazetesinin üç aydan beri sürdürdüğü Kontr-gerilla ile ilgili yayını sona ererken, bu ana kadar yayını sözü edilir bir tepki göstermeden izlemiş olan çevrelerin hareketlendiği görüldü. (Birdenbire ordu rahatsızlığını bildirdi ve önce Millî Savunma Bakanı, ardından da Başbakan, *Aydınlık*'da yayımlanan belgelerin ve bunlarla ilgili *Aydınlık*'ın yaptığı yorumların orduyu yıpratmaya yönelik tehlikeli girişimler olduğunu ilan ettiler. Böylece Ekim ayının başlarında TİKP ve *Aydınlık* en çok sözü edilen konulardan biri haline geldi.

Kontr-gerilla gibi 12 Mart döneminden beri birkaç kez toplumun ilgisini üzerinde toplayan esrarlı, tehdit dolu bir konunun üzerine gitmek ve bu konuya ilişkin belgeleri elde edip yayımlamak hem büyük bir gazetecilik başarısı, hem de epeyce cesaret isteyen bir işti. Kamuoyundaki genel yargı buydu ve bu yüzden Kontr-gerilla konusunu işleyen *Aydınlık* ve dolayısıyla TİKP hayli prestij kazandılar.

Aydınlık'da yayımlanan belgeler iki çeşitti. İlki ordunun özel bir gizliliği pek olmayan yayımlarıydı. Bunlar «özel harp» genel konusuna ilişkin askerî-yarı siyasal teknikleri anlatmaktaydı. Şüphesiz Türkiye'de ordunun öğrendiği özel harp, asıl olarak sosyalistlerin içinde bulunacağı halk hareketlerine, gerilla birliklerine karşı verileceği hesaplanan özel harb ile ilgiliydi ve bu yüzden de anti-komünist düşünceler ve yaklaşımın bu yayınlarda egemen olması doğaldı. *Aydınlık* gazetesinin Kontr-gerilla ile ilgili yayını ilkin bu tür belge-kitaplarla başladı. Daha sonra ise bu belgeler kadar kolay elde edilemeyecek belgelerin yayımlanmasına geçildi. Bunlar devlet istihbarat (MİT) ve polis örgütlerinin özel raporları idiler. Kaldı ki herbiri kamuoyunun özellikle ilgisini çekmiş olaylara aittiler. 1 Mayıs 1977 katliamı, savcı Doğan Öz'ün öldürülmesi, İstanbul Üniversitesi öğrencilerine karşı 16 Mart günü düzenlenen katliam ve Doğan Öz cinayetinin planlayıcısı H. Kocabaş adlı faşistin Kıbrıs'a kaçırılması v.b. olaylara ait olup bir kısmı bazı belgeleri içeren MİT veya polise düzenlenmiş raporları yayımladı *Aydınlık*. Bunun yanı sıra MHP ile ilişkili olup ona ve bağlı örgütlerine silah, askerî malzeme temin eden subaylar ile, daha önce ordu üyesi olup şimdi de ordudaki bazı kişilerle ilişkisini sürdüren MHP'lileri isim isim açıklayan ve ayrıca bunların üzerinde bulunmuş bazı belgeleri veren ya-

yımlar yapıldı. Çok daha gizli nitelikte olan ve sanırız konusu gereği ancak en üst düzeyde MİT yöneticileri ve kabinenin bazı üyelerinin bilgisine sunulmuş raporlar da yayımlandı. Bu raporların biri ve en önemlisi, Nisan 1978'de Konya'da o zamanki 2. Ordu (şimdi İzmir'de NATO Güney Doğu Kara Kuvvetleri) Komutanı Vecihi Akın, bazı generaller ve Sabancı gibi çok ünlü ve büyük kapitalistlerin katıldığı ve ordunun yönetime el koyması konusunun görüşüldüğüne ilişkin rapordur.

En çok merak edilen nokta *Aydınlık* ve TİKP'nin bu gizli belgeleri, bu çok gizli raporları nasıl elde etmiş olduğu idi. Kontr-gerilla yayımlarının sonunda *Aydınlık* bu merak edilen konuyu açıkladı. Açıklamada ağırlık *Aydınlık* muhabirlerine—ki hemen hemen tüm TİKP üyeleri «*Aydınlık* muhabiri» kartı taşurlar ve bu yüzden TİKP üyeleri demek daha doğru olur—ve «halkımız»a verilmişti. Gazeteye göre asıl bilgiler bu kaynaktan gelmişti. Geniş açıklamada bir kısa paragraf da «bazı yurtsever MİT ajanlarına ve polislere» ayrılmıştı. Bunların da katkıları vardı *Aydınlık*'a göre, ama asıl başarı TİKP üyelerine ve «halkımız»a aitti.

Yayımları izleyenler bazı bilgi ve fotoğrafların TİKP üyelerince elde edildiğini teslim edeceklerdir. Bunlar belgelerde adı geçen bazı kuruluşların, binaların, adı geçen bazı kişilerin fotoğraflarıydı ve yakın tarihte çekildikleri belliydi. Bunların yanısıra verilen bazı bilgiler de bu kısa süre öncesinde yapılmış gözetlemelere ilişkindi. Kolayca belli olmaktadır ki söz konusu kuruluş ve kişilerin adresleri, buldukları yerler *Aydınlık*'a verilmiş, gazete de muhabirlerini oraya gönderip taze fotoğraflarını çekirtmişti. Dolayısıyla asıl haber, asıl bilgi *Aydınlık* muhabirlerince sağlanmamıştı. Kaldı ki *Aydınlık* gazetesindeki yayının temel dayanağı raporlar ve belgelerdi. «Bazı yurtsever MİT ve polis» görevlileri düzenli biçimde—iki ay süreyle—aktarmışlardı bunları. Devlet arşivlerinden alınan ve nitelikleri gereği ancak sınırlı sayıda ve belli kişilerin eli altında olan bu belge ve raporların kimler tarafından *Aydınlık*'a verildiği kolayca ortaya çıkarılabilecekken, ne bundan dolayı herhangi bir «yurtsever görevlinin» koşturmaya uğradığı, ne de—daha ilginç—bu «görevlileri» bulmak için soruşturmaya geçildiği duyulmadı. Anlaşılan bu «görevliler» görevlerini büyük bir emniyet altında yapmışlardı. Görevlerin

guluması gibi değil; o düzene, devlete yabancı bir öge, «dışardan» bu yapı içine yerleştirilmiş bir ur gibi sunulmaktadır. Böyle olunca varolan düzenden soyutlanmakta, somut bir varlık olmaktan da uzaklaşarak esrarlı mistik bir anlam kazanmakta; her şeye neden bir köttülük ruhu gibi algılanmaktadır. 12 Mart döneminin ünlü provokasyon teorilerinde «CIA», «emperyalizm» gibi sözcük ve kavramlara verilen önemde bunun en iyi örneğini görebiliriz. Bu durumda artık insanlar, yaşadıkları sorunların, kendi hayat tarzlarından, kurulumuş ilişkilerden, doğal saydıkları eylemlerinden, yani «düzenin» bizzat kendisinden doğmakta olduğunu değil; «kontr-gerilla» gibi «CIA» gibi varolan düzenin kendisini pekala onlarsız da sürdürebileceği, bir araç gibi kullandığı özel örgütlerin eyleminden doğduğunu düşünebilirler. Kontr-gerilla bir kaldırılırsa «45 Milyon halkımızın» şimdi yüzüyle olduğu siyasal çatışmalar da kalkacaktır. Toplumun dikkatini «düzenin» kendisinden pekala soyutlanabileceği böyle özel örgütlere, kişi, eylem ve kuruluşlara yönelmektir bu. Böylece asıl sorunu, insanlara ilişkilere kendisinden doğan, bu ilişkilerin kurulabilmesi için gerekli işlev ve konum eşitsizliklerinden temellenen «düzen sorunu»nu gözden kaçırtmak mümkün olur. Bu, egemen sınıfların bildik bir uygulaması, bir ideolojik saptırma yöntemidir. Şimdi TİKP yayınladığı belge ve bilgilerin anlamını saptırarak, bunları yerleşik ideoloji kalıplarına uyarılı biçimde yorumlayarak, «düzen sorunu»nu gözardı ettiren bir «kontr-gerilla ideolojisi»ni yaymaya çalışmakta, bu görevi üstlenmektedir. Hem de bu «görev», Türkiye toplumunun tarihinin hiçbir döneminde olmadığı kadar derin bir siyasal-toplumsal hareketlilik yaşadığı bir dönemde üstlenilmektedir. «Düzeni restore etmek» misyonu ile iş başına gelen bir CHP hükümetinin kendine sağladığı imkânları kullanarak *Aydınlık* ve TİKP, «görev»inin bilincindedir. CHP hükümetinin bu imkânı özellikle kendilerine sağlamaşının nedenini, CHP'nin bundan ne beklediğini bilmektedirler.

Türkiye toplumunun 1960'lardan bu yana hızlanan kapitalizme geçiş sürecinin yarattığı yapısal sorunlardan dolayı, günümüzde en yüksek noktaya varan bir siyasal-toplumsal bunalımı yaşadığı biçimindeki Marksist tespit unutturulmaktadır. Marksistler bu tespiti yaparlarken bilmektedirler ki, bu tür yapısal sorunların, özellikle kapitalizmin gelişmesi süreciyle ilişkili yapısal sorunların ortaya çıktığı dönemlerde geniş ezilen sınıflar, büyük bir devrimci potansiyele sahiptirler. Bu potansiyelin kendini dışı vurabilmesi için, yaşamakta olduğu sorunların nedenini doğrudan eylem, ilişki ve-etki alanında —bu kendisine doğal gibi gelen ilişkilerin kendinde— kavranması ve böylece bu nedeni ortadan kaldırmanın bizzat kendisine bağlı olduğunun bilincine varması gerekir.

Sosyalistlerin görevi buradadır; bu bilincin edinilmesine ve buna bağlı olarak geniş yığınların

eylemliliğinin nitel ve nicel olarak yükseltilmesine çalışırlar.

Aynı dönemlerde «düzen koruyucuları» ise, tersine, varolan eylemlilik düzeyinin indirilmesine çalışırlar. Ya zorla yapılmak istenir bu, ya da daha incelikli yöntemlerle. Bu sonucunda, yaşanan sorunların, toplumun eylemine gerek kalmadan veya ancak düzenin belirlediği eylem sınırları içinde kalmarak çözümlenebileceğini gösteren bir ideolojik koşullandırma, merkezi önem kazanır. Topluma, yaşanan sorunların nedenini gösteren bir açıklama biçimi benimsenmiştir. Bu neden öyle bir yerde tespit edilmiş olmalıdır ki, bu yere, toplumun eylemiyle etki etmesi neredeyse imkânsız olsun ve etki ancak devlet aygıtına özgü eylemler yoluyla yapılabilir olsun. (Örneğin neden «dış mihraklar» gibi bir şeyse). Veya bu açıklama içinde, «neden» öyle bir yerde tespit edilmiş olmalıdır ki, gerçekten de toplum bu nedenin kendi doğrudan eylemine gerek kalmaksızın, zaten varolan kurum ve uygulamalar yoluyla ortadan kaldırabileceğine inandırılabilir.

«Kontr-gerilla kampanyası» bu sonucunu uyarlıdır. Faşist saldırılardan, askeri darbe hazırlıklarına kadar her şeyin kaynağıdır bu örgüt. Dağıtılsa, bu kaynak kurutulursa, toplumun son yıllarda doğrudan hedef alındığı faşist saldırılar çok geniş ölçüde duracaktır. Ve bunu yapmak mümkündür. Çünkü «iktidarda Kontr-gerillanın kendisine karşı da tertip hazırladığı CHP hükümeti vardır. Bu bakımdan geniş yığınlar, yaşadıkları sorunların nedeni olan bu örgütlü devlette yuvalandığı yerlerden sökülmeleri için teşvik etmeli, zorlamalıdır.

CHP hükümeti buna razıdır. Bu kanallar içinde olduğu sürece en sert eleştirileri bile hoş karşılayacaktır. Türkiye'de radikalleşen geniş yığınların eylemini bu «demokratik ikazlar» düzeyine indirgemek, istenen sonuçtur. Askeri darbe girişimleri ve faşist saldırılar, varolan toplum yapısının temelden sarsılmasından kaynaklanan karşı-devrimci telâşın *siyasal ürünleri, sonuçlarıdır*. Bu sonuçları neden gibi gösteren ideolojik kampanyalar geniş yığınları etkilerse, onlar, varlığı ile düzeni sarsan devrimci potansiyellerini, yeni bir toplum kurma eylemine yöneltemeyeceklerdir.

TKİP, Kontr-gerilla kampanyası ve yarattığı ideolojik koşullandırmalar ile düzeni restore etmeye çalışan CHP'ye, bu hayati dönemde son derece yararlı bir hizmette bulunmaktadır. TİKP, kendisi güçlenerek bu hizmetin karşılığını almaktadır.

Önceden güçlendirilmiş «ilerleme» ve şimdi güçlendirilmesine çalışılan TİKP sayesinde, bunların aynı amaca hizmet eden farklı ama özül bir ideolojik etkilemeleri ile genel sosyalist hareket, Türkiye toplumunun bu tarihi geçiş evresinde izole edilmiş, kısıpca alınmış olacaktır.

Bu dönem bir ölçüde atlatılır ve CHP'nin arzu ettiği gibi Türkiye'de siyasal düzen Batı Avrupa ülkelerindeki gibi sosyalist-komünist partilere de yer veren «er demokratik» siyasal düzenlere ben-

zer hale getirilirse; burada «ilerleme» partisi ve TİKP'nin özellikle bulunması gerekecektir. «Düzenin korunması» açısından gereklidir bu.* «ilerleme» ve TİKP sosyalizmin mümkün iki alternatifini gibi yer alacaklar burada. Aralarındaki

* Bu noktada CHP'nin yine TİKP ile ilgili bir girişimi özellikle aydınlatıcıdır. Bilindiği üzere bu yılın başlarında Maden - İş'in Ereğli bölgeli temsilcisi olan CHP'li bir sendikacı sansasyonel biçimde Maden - İş'den ayrılıp «Devrimci Maden - İş» adıyla bir sendika kurdu. Çok geçmeden bu sendika TİKP ile sıkı ilişkiye girdi ve gecelerle sendikandan Kağıthane bölgesindeki şubesi büyük gösterilerle açıldı. Hatırlanacaktır ki Kağıthane ve özellikle bölgenin en önemli fabrikası olan Demir - Döküm'de, bağlı olan «ilerleme» denetimindeki Maden - İş'e tepkiler yoğunlaşmaktaydı. Şimdi TİKP'ilerin «Devrimci Maden - İş'i», burada, Maden -

çatışma nedeniyle bu imajı daha kolayca yerleştirilecekleri düşünülürse, bunun Türkiye'deki düzen için kolay bulunmayan bir şans olduğunu teslim etmek gerekir.

İş'le karşı karşıya gelecektir. Ve daha TİKP'ilerin yayınladıkları ilk bildirilerden anlaşılacaktır ki hayli sert bir mücadele olacaktır bu. «ilerleme»lerin bugüne kadarki uygulamaları, TİKP'li sendikaların şansını arttırmaktadır. Başka sonuçları bir yana, CHP'nin TİKP'ye tanıdığı bu fırsat, onun «ilerleme» karşısındaki önemli eksikliğini (işçi sınıfı içindeki güsülük) gidermeye yöneliktir. TİKP bu fırsatı kullanabilirse sosyalist hareketin «iki karşı ucunda iki hemen hemen eşit güç oluşmuş olacaktır. Bu, CHP tarafından sosyalist hareketi istenen dengede ve durumda tutmanın çaresi olarak görülmektedir.

Bir «Dolmuş Hikayesi» ve MHP

Yaklaşık Eylül ayı sonlarından beri, MHP'nin resmi organı durumundaki *Hergün* gazetesinde sık sık ordu üzerine yazılan Bay N. Hacıeminoğlu adlı yazar, 16 Ekim tarihli yazısında söze bir dolmuş hikayesi anlatarak başlıyor. Hikâye şöyle:

Bay N. Hacıeminoğlu «dolmuş»a binmiş, «kendi halinde» gidirmiş. Bu sırada «diğer yolcular» konuşmaktaymışlar. Konuşmanın konusu «memlekette olup biten bütün bu hadiseler hakkında», «Rüşti Paşa'nın ne düşündüğü» imiş. Birisi buna cevap olarak «Rüşti Paşa'nın birçokları gibi «keyfinin yerinde» olduğunu esefle belirtmiş ve eklemiş «Milleti düşünen mi kaldı ki!»

Son derece milliyetçi-ülkücü bir zat olan bay N. Hacıeminoğlu son derece meraklanmış ve dayanamayıp sâfiyane sormuş: «Afedersiniz bu Rüşti Paşa dediğiniz kim?» «Diğer yolcular» hemen cevabı yapıştırmışlar: «Hatırlamıyor musunuz? Rüşti Erdelhun. 27 Mayıs'dan önce Genel Kurmay Başkanı'ydi.»

Önde gelen milliyetçi-ülkücü aydınlarımızdan olan Bay N. Hacıeminoğlu hatırlamasına hatırlamasına ama yine de kavrayamamış ve içten ve doğal bir saflıkla sürdürmüştü sorusunu: «Ama onun bugünkü hadiselerle ne alakası var» demiş.

Cevap Bay Hacıeminoğlu'nun ilham perilerinin hücumuna uğramasına neden olacak kadar anlamı: «Her devirde bir Rüşti Paşa bulunur beyefendi.»

İşte Bay N. Hacıeminoğlu'nun eve gelip «27 Mayıs öncesi ve sonrası»ni düşünmeye ve «Rüşti Erdelhun Paşa»yı daha «iyice hatırlamaya» çalışıp, sonra da 16 Ekim tarihli *Hergün*'deki yazısını yazmaya götüren hikaye bu imiş.